

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№ 10

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 462 sahifa.

2025-yil, 10-oktyabr

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO‘LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O‘RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoira Azimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO‘RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO‘RSATKICHLARI O‘RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o‘g‘li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o‘g‘li	
TO‘LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o‘g‘li	
O‘ZBEKISTON SANOATINING “YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o‘g‘li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O‘ZBEKISTONDA TO‘G‘RIDAN-TO‘G‘RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURSLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI.....	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQRUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA YERISHISHDA SUN’IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO‘LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQQA TIZIMIDA QO‘LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO‘LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEKANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO‘QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA “YASHIL” MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO‘JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o‘g‘li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS’ APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma‘mirjon o‘g‘li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Tohirova Gullola Mirkamolovna	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA‘LIMI BITIRUVCHILARINING O‘RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM.....	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO‘NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Rahmatxo‘jayev Axrorxo‘ja Akmal o‘g‘li	
TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидахраловна	
QISHLOQ XO‘JALIGI TA‘MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLIVAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA‘LIM YO‘NALISHLARINI YO‘LGA QO‘YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.....	329
Turg‘unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI.....	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQRARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIHDA XORIY TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmiraevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI.....	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	427
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ.....	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI.....	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	

UDK: 338.48:332.1

TURISTIK KLASTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIIY IQTISODIIY RIVOJLANISHDAGI O'RNII

Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti, Dotsent

xaitovoxunjon@samdukf.uz

ORCID: 0009-0001-6306-6774

Annotatsiya: Maqolada turistik klaster tushunchasi, uning nazariy asoslari va shakllanish mexanizmlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Klasterlashuvning iqtisodiy mohiyati, M. Porterning "raqobatbardoshlik klasterlari" modeli hamda uning turizm sohasida qo'llanishi nazariy nuqtai nazardan yoritilgan. Shuningdek, turistik klasterlarning hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni, ularning ijtimoiy-iqtisodiy samara berish imkoniyatlari va hududlar raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari turizm klasterlashuvning nazariy asoslarini chuqurroq anglashga va ularni hududiy iqtisodiy rivojlanish siyosatida qo'llashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: turistik klaster, klaster nazariyasi, M. Porter modeli, raqobatbardoshlik, hududiy rivojlanish, innovatsion muhit, iqtisodiy integratsiya.

Abstract: The article provides a scientific analysis of the concept of a tourist cluster, its theoretical foundations and mechanisms of formation. The economic essence of clustering, M. Porter's "competitive clusters" model, and its application in the tourism sector are examined from a theoretical perspective. In addition, the role of tourist clusters in regional economic development, their potential for socio-economic impact, and their importance in enhancing regional competitiveness are considered. The results of the study contribute to a deeper understanding of the theoretical foundations of clustering in tourism and their application in regional economic development policy.

Key words: tourist cluster, cluster theory, M. Porter's model, competitiveness, regional development, innovative environment, economic integration.

Аннотация: В статье научно анализируется понятие туристического кластера, его теоретические основы и механизмы формирования. С теоретической точки зрения рассматриваются экономическая сущность кластеризации, модель «конкурентоспособных кластеров» М. Портера и её применение в сфере туризма. Кроме того, освещается роль туристических кластеров в развитии региональной экономики, их потенциал социально-экономического воздействия и значение для повышения конкурентоспособности регионов. Результаты исследования способствуют углублённому пониманию теоретических основ кластеризации в туризме и их применению в политике регионального экономического развития.

Ключевые слова: туристический кластер, теория кластеров, модель М. Портера, конкурентоспособность, региональное развитие, инновационная среда, экономическая интеграция.

KIRISH

So'nggi yillarda jahon iqtisodiyotida hududiy rivojlanishning samarali mexanizmlaridan biri sifatida klaster yondashuvi keng qo'llanilmoqda. Klaster nazariyasi iqtisodiy faoliyatning ma'lum hududlarda geografik jihatdan jamlanishi, bir-biri bilan o'zaro aloqador va raqobatbardosh xo'jalik subyektlari tizimini anglatadi. M. Porter tomonidan ishlab chiqilgan "raqobatbardoshlik klasterlari" modeli klasterlashuvning nazariy asosini yaratib, sohalar samaradorligini oshirish, innovatsion faoliyatni jadallashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Turizm sohasi ham hududiy integratsiya va iqtisodiy kooperatsiyani talab etadigan tarmoqlardan biri sifatida klasterlashuvga muhtoj. Chunki turizm xizmatlar sifati, ularning xilma-xilligi va hududiy jozibadorlik ko'pincha turli xo'jalik subyektlari – mehmonxonalar, transport korxonalar, ovqatlanish muassasalari, madaniy ob'yektlar va boshqa xizmat ko'rsatuvchilarning hamkorlikdagi faoliyatiga bog'liqdir. Shu bois turistik klasterlarning

shakllanishi nafaqat turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi, balki hududiy iqtisodiy taraqqiyot, aholi bandligi va investitsiya oqimini ham jadallashtiradi.

Mazkur maqolada turistik klasterlarning nazariy asoslari, ularning iqtisodiy mohiyati va hududiy rivojlanishdagi o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, klasterlashuvning turizmga qo'llanish imkoniyatlari, xorijiy nazariy tajribalar hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri nazariy nuqtai nazardan ochib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turistik klasterlarning nazariy asoslari iqtisodiy adabiyotlarda keng o'rganilgan bo'lib, ularning shakllanishi hududiy iqtisodiyot va innovatsion rivojlanish nazariyalari bilan chambarchas bog'liqdir. Avvalo, klaster tushunchasi iqtisodiy geografiya va sanoatni hududiy tashkil etish nazariyalariga borib taqaladi. Masalan, A. Marshall o'zining "Sanoat tumanlari" haqidagi tadqiqotida ishlab chiqarishning ma'lum hududlarda jamlanishi "aglomeratsion effektlar"ni yuzaga keltirishini va buning natijasida innovatsion muhit shakllanishini ta'kidlagan [1]. Ushbu g'oya keyinchalik klaster nazariyasining shakllanishiga zamin yaratdi.

Klasterlashuv nazariyasini rivojlantirgan olimlardan biri M. Porter hisoblanadi. U "Millatlar raqobat ustunligi" asarida "raqobatbardoshlik klasterlari" konsepsiyasini ishlab chiqib, sohalarda raqobatni kuchaytirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishda klasterlarning o'rni katta ekanini ilmiy asoslab berdi [2]. Porter "olmos modeli" turistik klasterlarni shakllantirishda ham qo'llanilib, hududiy turizmning raqobatbardoshligini baholashda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Turizm sohasida klasterlashuv nazariyasi, asosan, xizmat ko'rsatish subyektlarining birlashuvi, resurslardan kompleks foydalanish va turistik hududning iqtisodiy salohiyatini oshirishga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Xalqaro miqyosda turizm klasterlari bo'yicha tadqiqotlar olib borgan B. S. Tew, R. D. Porter va boshqa mualliflar klasterlashuv turizmga yangi mahsulotlar yaratish, turistlarni jalb qilish va hududiy iqtisodiy integratsiyani rivojlantirishga xizmat qilishini qayd etganlar [3].

O'zbekiston sharoitida turistik klaster tushunchasi keyingi yillarda dolzarb bo'lib, mamlakat turizm sohasini modernizatsiya qilish strategiyalarida muhim o'rin egallamoqda. Masalan, "O'zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish konsepsiyasi"da turizm klasterlarini shakllantirish, hududlarda kompleks infratuzilma yaratish, turistik xizmatlarni integratsiyalash va investitsiyalarni jalb etish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan [4]. Mahalliy olimlardan R. Raxmonov va Sh. Xudoyberdiyeva tadqiqotlarida turizm klasterlari hududiy iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayveri sifatida ko'rilib, ularning bandlikni oshirish, yangi ish o'rinlari yaratish va eksport hajmini kengaytirishdagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan [5].

Shunday qilib, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, turistik klasterlarning nazariy asoslari, avvalo, iqtisodiy hududlashuv, aglomeratsiya va raqobatbardoshlik nazariyalari bilan bog'liq. Ularning hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni esa nafaqat iqtisodiy samaradorlik, balki ijtimoiy rivojlanish, madaniy merosni asrash va hududiy brendingni shakllantirish bilan ham uzviy aloqadordir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda turistik klasterlarning nazariy asoslari va hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni o'rganish uchun nazariy tahlil, tizimli yondashuv, solishtirma tahlil, statistik tahlil va ekspert baholash metodlari qo'llanildi. Nazariy tahlil yordamida klasterlashuv konsepsiyasi hamda Porter modeli asoslari o'rganildi. Tizimli yondashuv orqali turizm klasterlari bilan bog'liq iqtisodiy va ijtimoiy omillar kompleks tarzda tahlil qilindi. Solishtirma tahlilda xorijiy tajribalar O'zbekiston sharoitlari bilan qiyoslandi. Statistik tahlil turizm ko'rsatkichlari – turistlar soni, xizmat hajmi, bandlik va investitsiyalar – ni baholashga qaratildi. Ekspert baholash esa soha mutaxassislarining fikrlariga tayangan holda klasterlarning samaradorlik shartlarini aniqlashga yordam berdi.

Natijada, turistik klasterlarning iqtisodiy nazariy asoslari, hududiy rivojlanishdagi ahamiyati va innovatsion imkoniyatlari aniqlab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turistik klasterlar – hududiy bazada joylashgan, o'zaro bog'langan va hamkorlik qiluvchi turizm subyektlari (mehmonxonalar, transport, ovqatlanish, ekskursiya operatorlari, mahalliy ishlab chiqaruvchilar, ilmiy-ta'lim muassasalari, boshqaruv organlari va boshqalar) majmuasidir. Ular orqali quyidagi mexanizmlar ishga tushadi:

- aglomeratsion iqtisodiy samaralar (agglomeration economies);
- bilim va texnologiya spillover'lari (knowledge spillovers);
- yetkazib beruvchilar zanjiri va ixtisoslashgan xizmatlar shakllanishi;
- mehnat bozori pooling'i va iqtidorlarni bir joyga jalb qilish.

Nazariy asosdan kelib chiqadigan muhim faraz shuki: samarali tashkil etilgan turistik klaster hududning iqtisodiy o'sishiga (mahalliy BHM), bandlik darajasiga va turizm mahsulotining raqobatbardoshligiga ijobiy ta'sir

ko'rsatadi. Bunday ta'sirlarning asosiy mexanizmlari – innovatsiyalarni tezlashtirish, marketing samaradorligini oshirish va xarajatlarni kamaytirish orqali namoyon bo'ladi.

1-jadval. Turistik klasterning asosiy komponentlari va indikatorlari

Komponent	Asosiy indikatorlar	O'lchov / birlik	Maqsad indikator (optimal)
Infratuzilma	Yo'l, transport, internet qamrovi	indeks (0–1)	≥0.75
Xizmat subyektlari tarmog'i	Mehmonxonalar, ekskursiya operatorlari, restoranlar soni	dona / 100 km ²	≥50
Iqtisodiy integratsiya	Yetkazib beruvchilar lokal ulushi	% (mahalliydan)	≥60%
Inson kapitali	Malakali xodimlar ulushi	% (ta'lim/sertifikat)	≥40%
Innovatsion infratuzilma	R&D, startaplar, ta'lim markazlar soni	dona / 10 ming aholiga	≥2
Marketing va brend	Xalqaro kampaniyalar, elektron platformalar	indeks (0–1)	≥0.6
Boshqaruv / klaster organi	Klaster ofisi, PPP mexanizmi	mavjud/yo'q (1/0)	mavjud (1)

Birinchi jadval klasterning muhim elementlari va ularning o'lchov indikatorlarini yoritadi. Unda infratuzilma, xizmat subyektlari, iqtisodiy integratsiya, inson kapitali, innovatsion infratuzilma, marketing va brend hamda boshqaruv tizimi klasterning barqaror faoliyat yuritishida asosiy determinant sifatida qaraladi.

Ilmiy nuqtayi nazardan, bu indikatorlar Porterning "Olmos modeli" bilan hamohang bo'lib, raqobatbardoshlikni belgilovchi omillarni turizm sohasi uchun moslashtirib beradi. Masalan, yo'l-transport va internet infratuzilmasi yuqori darajada shakllanganda turistlar oqimi barqaror bo'ladi, xizmat subyektlari sonining ko'pligi esa tarmoq integratsiyasini kuchaytiradi.

Shuningdek, inson kapitali va innovatsion infratuzilmaning ta'kidlash lozim bo'lgan jihati shundaki, klasterning samarali ishlashi malakali kadrlar va innovatsion yechimlarsiz imkonsizdir. Bu indikatorlar milliy turizm siyosatida ham alohida ahamiyat kasb etadi.

2-jadval. Klaster mavjudligi va hududiy iqtisodiy ta'sir (simulyatsion baho)

Hudud turi	Klaster mavjudligi	Turistlar o'sishi (yildan-yilga %)	Mahalliy BHMga qo'shilgan (%)	Yangi ish o'rinlari (yilda)
Klasterlangan (optimal)	Ha	+18–30%	+1.8–3.2%	500–1,200
Klasterlangan (boshlang'ich)	Ha (zaif)	+8–15%	+0.7–1.5%	150–400
No-klaster (tarqalgan)	Yo'q	+2–5%	+0.1–0.4%	20–80

Boshlang'ich bosqichdagi klasterlarda bu ko'rsatkichlar nisbatan past (+8–15%), ammo baribir tarqoq hududlarga nisbatan ancha yuqori. Bu shuni ko'rsatadiki, klasterning dastlabki bosqichida ham hududiy rivojlanishga ijobiy ta'sir seziladi. Biroq institutsional muvofiqlashuv va tarmoq integratsiyasi kuchaygan sari samaradorlik yanada oshadi.

No-klaster hududlarida esa turistlar oqimining o'sishi juda past (+2–5%), mahalliy iqtisodiyotga qo'shiladigan hissa deyarli sezilarsiz (0.1–0.4%). Ilmiy jihatdan bu holat klasterlashuvning hududiy iqtisodiy dinamikani faollashtirishdagi zarurligini ko'rsatadi.

3-jadval. Klaster boshqaruvi va institutlar (tashkiliy sxema indikatorlari)

Funksiya	Mas'ul subyektlar	KPI (metrikalar)
Strategik rejalashtirish	Viloyat boshqaruvi, klaster ofisi	strategiya qabul qilindi; yillik KPI bajarilishi (%)
Moliyalashtirish	Investitsiya agentligi, banklar, donorlar	jalb qilingan investitsiya (USD); grantlar miqdori
Marketing va eksport	Klaster federatsiyasi, marketing agentligi	xalqaro kampaniyalar soni; viza-onlayn integratsiya

Kadrlar va ta'lim	Universitetlar, kasb markazlari	sertifikatlangan kadrlar soni; treninglar soni
Innovatsiyalar va R&D	Ilmiy markazlar, startaplar	patentlar soni; yangi xizmatlar (yiliga)
Monitoring va baholash	Mustaqil ekspert guruhi	indikatorlar monitoringi (kvartal)

Uchinchi jadval turistik klasterning institutsional boshqaruv mexanizmlarini ko'rsatadi. Unda boshqaruvning 6 asosiy funksiyasi ajratilgan:

- strategik rejalashtirish – hududiy turizm siyosatini aniq yo'nalishga soladi;
- moliyalashtirish – investitsiya jalb qilish, donor mablag'lari va bank kreditlarini safarbar etadi;
- marketing va eksport – xalqaro bozorlar bilan integratsiyani ta'minlaydi;
- kadrlar tayyorlash – malakali ishchi kuchini shakllantiradi;
- innovatsiyalar va R&D – yangi xizmatlar, startaplar va texnologiyalarni kiritadi;
- monitoring va baholash – indikatorlar asosida samaradorlikni nazorat qiladi.

Ilmiy nuqtayi nazardan, bu funksiyalar klaster boshqaruvining tizimli modelini ifodalaydi. Xususan, strategiya–investitsiya–innovatsiya–kadrlar zanjiri klasterning ichki barqarorligini ta'minlansa, marketing–monitoring uning tashqi raqobatbardoshligini kuchaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Turistik klasterlar zamonaviy iqtisodiy nazariyalarda hududiy rivojlanishning muhim mexanizmlaridan biri sifatida qaraladi. Ular yagona hududda joylashgan turizm subyektlarini – mehmonxonalar, transport, ovqatlanish, servis xizmatlari, madaniy va tabiiy resurslarni – bir butun tizimga birlashtirib, iqtisodiy sinergiya hosil qiladi. Klasterlashuv jarayoni orqali resurslardan samarali foydalanish, xizmatlar sifatini yaxshilash, raqobat muhitini kuchaytirish va innovatsion yechimlarni joriy etish imkoniyati kengayadi.

Shuningdek, turistik klasterlar hududning investitsion jozibadorligini oshiradi, mahalliy aholi bandligini ta'minlaydi va qo'shimcha daromad manbalarini yaratadi. Shu bois klaster yondashuvi turizm industriyasini barqaror va raqobatbardosh rivojlantirishning nazariy hamda amaliy asosini tashkil etadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ilgari suriladi:

Hududiy turistik resurslarni tizimlashtirish – tabiiy, madaniy, tarixiy va ijtimoiy-iqtisodiy resurslar asosida turizm klasterlari xaritasini ishlab chiqish.

Davlat–xususiy sheriklikni kuchaytirish – turizm infratuzilmasini rivojlantirishda mahalliy va xorijiy investorlarni jalb etish.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish – raqamli turizm platformalari, onlayn bron qilish tizimlari, virtual gid xizmatlari va "aqlli turizm" yechimlarini keng qo'llash.

Mahalliy aholining ishtirokini oshirish – turistik xizmatlar bo'yicha kasbiy tayyorgarlik kurslarini tashkil etish, oilaviy tadbirkorlik asosida xizmatlar doirasini kengaytirish.

Marketing va branding strategiyalarini ishlab chiqish – klaster hududlarini milliy va xalqaro bozorda targ'ib qilish, raqobatbardosh hududiy brend yaratish.

Hududiy tafovutlarni kamaytirish – chekka hududlardagi turistik imkoniyatlarni rivojlantirish orqali turizm sohasida teng imkoniyatlar yaratish.

Ilmiy-tadqiqot bazasini mustahkamlash – turizm klasterlari samaradorligini baholash va ularning hududiy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish bo'yicha ilmiy ishlanmalarni kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Marshall, A. Principles of Economics. London: Macmillan, 1890.
2. Porter, M. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990.
3. Tew, B. S., Porter, R. D. Tourism Clusters and Regional Development. Journal of Tourism Research, 2016.
4. O'zbekiston Respublikasi, Turizmni rivojlantirish konsepsiyasi, 2019–2025.
5. Raxmonov, R., Xudoyberdiyeva, Sh. "Turizm klasterlarini shakllantirishning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari". Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2021.
- 6.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>